

Bild: Scanbox Entertainment

I Swear

13-årige John lever ett ganska vanligt liv och vill helst spela fotboll. Men tillvaron rasar samman när han utvecklar tics i form av ofrivilliga rörelser och tvångsmässiga, obscena uttalanden. I många år lever han kraftigt medicinerad och isolerad. En dag tar en barndomsvän upp kontakten, och genom hans familj öppnas världen för John – en värld där hans funktionsvariation inte ses som ett oöverstigligt hinder.

I Swear bjuder in till diskussioner om funktionsvariationer och diagnoser samt om normer och identitet.Handledningen kan även användas för att stärka elevernas förmåga att analysera likheter och skillnader mellan dokumentär, realism och verklighetsbaserad fiktion.

Om filmhandledningen

Denna filmhandledning riktar sig till dig som har elever på högstadiet och gymnasiet. Innehållet ska fungera som inspiration för dig som pedagog att arbeta vidare med frågor som filmen tar upp och med filmkunnighet på ett mer allmänt plan. Du väljer själv vilka övningar du vill använda dig av och du är fri att anpassa dem efter dina elever och det ni behöver arbeta med.

Handledningen kan användas som utgångspunkt för att diskutera frågor om identitet, funktionsvariation och värdegrund. Det går också att knyta mer skolämnesspecifik kunskap till arbetet med filmen, exempelvis inom historia, samhällskunskap, geografi och engelska. Filmhandledningen har klipp som ni kan titta på för att illustrera vissa övningar bättre och friska upp minnet av filmen.

Handling

I en liten stad i södra Skottland bor John. Han satsar på en framtid inom fotbollen, samtidigt som han går i en strikt och krävande skola. En dag när han är 13 år börjar han utveckla beteenden som han inte har kontroll över. Han drabbas av ryckningar i nacke, axlar och ögonlock, och kort därefter får han verbala tics, ofta i form av obscena uttalanden som han inte kan hindra och inte menar. Han får också svårt att kontrollera sina armar och händer. Detta försätter honom i en rad svåra situationer. Han hamnar i bråk i skolan och uppfattas av lärarna som uppkäftig, trotsig och obildbar. Till slut relegeras han. Hemma blir det konflikter då hans föräldrar tror att han drabbats av tonårstrots och betar sig illa med flit. Han får inte längre sitta med vid matbordet, eftersom han okontrollerat spottar mat omkring sig när han får tics. Fadern

lämnar snart familjen och modern blir ensam med fyra barn.

Som 26-åring bor John tillsammans med sin mamma och har fått diagnosen Tourettes syndrom. Han medicinerar med starka antipsykotiska läkemedel som gör honom avtrubbad. John upplever att hans tics minskar genom medicineringen, men besvären är fortfarande så kraftiga att han inte kan leva ett normalt liv. Hans mamma tar hand om honom på heltid och är mycket bitter. John har inte kunnat gå färdigt skolan, har aldrig haft ett jobb eller några egna sociala kontakter. Men en dag springer de på en gammal klasskompis till honom, Murray, som har bott utomlands i flera år. Han bryr sig inte om Johns udda beteende. John presenteras för Murrays familj, och Murrays mamma Dottie bestämmer sig för att ta hand om John och försöka hjälpa honom. Hon har ett förflutet som psykiatrisjuksköterska men har precis fått en dödlig cancerdiagnos, och vill använda sin sista tid i livet till att göra nytta för den missförstådda unga mannen.

John flyttar in hos Murrays familj, och med Dotties hjälp lyckas han sluta med sina mediciner utan att hans tics blir värre. Tyvärr blir de inte heller så mycket bättre. John råkar fortfarande ut för incidenter – det är till exempel svårt för honom att gå på krogen eller röra sig i större sociala sammanhang där folk inte känner till hur han fungerar. När han råkar säga något opassande eller sopa till någon i en ofrivillig rörelse uppfattas han som aggressiv och otrevlig, och han hamnar i slagsmål och blir hämtad av polis.

Men Dottie vägrar låta hans tics vara ett hinder och sporrar John att kräva rätten till ett vanligt liv. Han får jobb som vaktmästare i kommunhuset. Men att bo ensam blir inledningsvis svårare då hans utsatta posi-

Bild: Scanbox Entertainment

tion utnyttjas av kriminella och festglada ungdomsgång. Dotties cancerdiagnos visar sig vara felaktig, men hon fortsätter stötta John. När Johns chef avlider får han överta tjänsten som ordinarie vaktmästare med tjänstebostad i ett lugnt område och kan leva ett stillsamt vardagsliv med hund. Det ger honom kraft och innebär viss förbättring av hans symptom, och han börjar utbilda andra patienter, deras anhöriga, polisen och samhället i stort om Tourettes syndrom.

Filmen och läroplanen

I grundskolans läroplan finns skrivelser om att skolan ska förmedla respekt för alla människors lika värde och fostra en solidaritet med svaga och utsatta. Tolerans, generositet och socialt ansvarstagande är värden som skolan ska förmedla. Därför är det viktigt att prata om funktionsvariation och funktionsnedsatta människors villkor i världen och livet. Att diskutera kritiskt kring normer och förstå hur de fungerar i att forma vad vi anser är ”normalt” och önskvärt är ett viktigt uppdrag i skolan, inte minst i förhållande till äldre elever. Att förstå hur samhällsstrukturen sällan tar hänsyn till eller är utformad för dem som faller utanför normerna är grundläggande kunskap att ta med sig ut i vuxenlivet.

Till detta hör empati, en kapacitet som behöver diskuteras och relateras i samtal, diskussioner och reflektionsarbete. Skolan ska ”främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse”, något som görs utmärkt genom att samtala om en gemensam filmupplevelse.

Det är också möjligt att se filmen inom ramen för undervisningen i engelska och helt och hållet både diskutera och göra skrivövningar på engelska, varvid många mål

i språkundervisningen om att kunna förstå och uttrycka sig uppnås.

Filmens form och innehåll

Neuropsykiatriska tillstånd

Tourettes syndrom är en funktionsvariation som, liksom ADHD/ADD, autism och språkstörning, räknas som ett neuropsykiatriskt tillstånd. Att tillståndet uppstår plötsligt, och så sent som i tonåren, är väldigt ovanligt. Filmen visar ett inte särskilt typiskt fall av tillståndet. Likaså förekommer problematiken med koprofali, alltså impulsen att kasta ur sig obscena fraser och ord, i själva verket hos en mycket liten andel av personer med Tourettes syndrom. Att vara så pass funktionsnedsatt som John i filmen är som vuxen väldigt ovanligt. Tourette debuterar ofta gradvis redan i barndomen, för att nå en topp under puberteten och tonår, och sedan avta. Många vuxna med Tourette har inte längre en särskilt uttalad symtombild och de flesta kan leva ett ganska vanligt liv.

Liksom andra neuropsykiatriska tillstånd manifesterar sig Tourette på ett spektrum, och drabbade individers övriga psykiska, sociala och intellektuella profil ser väldigt olika ut. Det är vanligt att Tourette samexisterar med ADHD och även med tvångssyndrom, OCD.

- Diskutera i grupper om 4–5 personer. Kände ni till Tourettes syndrom sedan tidigare? Vad har ni hört om det? Vad vet ni om tvångssyndrom?
- [Se filmen på Attentions hemsida](#) där barn med Tourette berättar om hur tillståndet påverkar dem.
- Jobba vidare med en neuropsykiatrisk diagnos per grupp,

Bild: Scanbox Entertainment

så att några tar sig an autism, en annan grupp ADHD/ADD, en tredje Tourettes syndrom, en fjärde tvångssyndrom och så vidare. Sök information via länkarna sist i handledningen och gör en sammanfattning av det ni läst. Redovisa muntligt för klassen. Elever på gymnasiet kan också söka information via till exempel 1177 och liknande webbplatser, och inkludera redovisning av och motivation till vilka källor de valt. Det går också att knyta övningen till ämnet engelska och inhämta information från engelskspråkiga sidor.

- Läs [intervjun med Maria som lever med Tourette och OCD](#), antingen enskilt eller i tillsammans i klassen. Diskutera i helklass hur neuropsykiatriska tillstånd ofta representeras i media och i allmändebatten. När det gäller exempelvis autism pratas det ofta om antingen högbegåvade personer som kan "maskera" sina symtom så att autismen inte upptäcks förrän sent i livet, eller om icke-verbala personer med intellektuell funktionsnedsättning. I själva verket utgör dessa två grupper en mindre del av autismsdiagnoserna. Vad gör det med vår förståelse för olika funktionsvariationer att de mest extrema fallen är överrepresenterade i rapporteringen och skildringarna? Vad tänker ni om att kön tycks påverka så mycket hur flera npf-tillstånd yttrar sig, där till exempel flickor och kvinnor ofta har en högre social funktion än drabbade pojkar och män? Vilka missgynnas av att vår bild av den här typen av funktionsvariationer är väldigt svartvit? Vilka missgynnas av en bild som bara lyfter gråskalan? Går det att "normalisera" de här tillstånden och enbart se dem som ett av många sätt att fungera, utan att det blir orättvist mot dem som faktiskt har kraftiga svårigheter och inte kan leva ett självständigt liv på grund av sin funktionsnedsättning?

- Läs [intervjun med autismforskaren Sven Bölte](#). För högstadiet: diskutera innehållet i artikeln i helklass eller i grupper och gör en gemensam sammanfattning. För gymnasiet: skriv ett referat av artikeln.

- Diskutera hur vardagligt, och ibland även medialt, språkbruk ofta är felaktigt. Det är vanligt att säga "Hen har en diagnos", när man menar att en person är funktionsvarierad eller har problem. Vad är det för skillnad mellan diagnosen och tillståndet? Varför är det viktigt att skilja på dem? Sätt diskussionen i relation till intervjun med Sven Bölte, och till att exempelvis homosexualitet räknades som en sjukdomsdiagnos för mindre än femtio år sedan.

Krav och normer

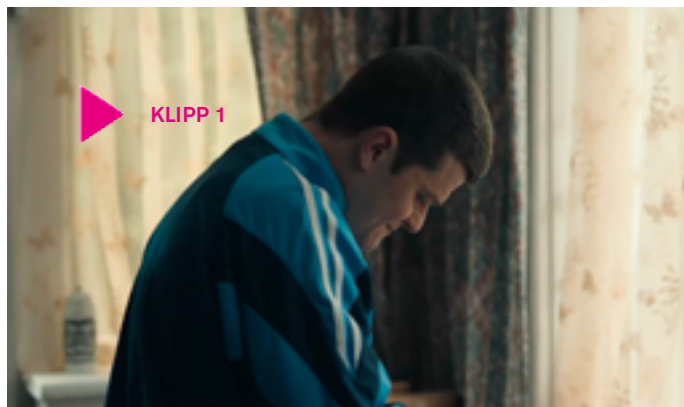
Antalet neuropsykiatriska diagnoser ökar, trots att forskningen har klarlagt att förekomsten av neuropsykiatriska symtom och funktionsmönster inte har förändrats alls i befolkningen. Detta gäller både i Sverige och i andra länder. Det finns flera orsaker till ökningen av formella

diagnoser, till exempel förändrade diagnossystem och forskning som ökar synligheten och förståelsen. En annan orsak som spelar roll är troligtvis de förändrade krav och normer som präglar till exempel arbetslivet och arbetsmarknaden idag, och som gör att vissa sätt att fungera socialt och intellektuellt blir mer funktionsnedsättande än de kanske varit historiskt. Det finns en högre förväntan på att i stort sett alla ska klara av högre teoretiska studier, helst också ta en högre examen, vilket utöver stor intellektuell förmåga också kräver en rad kapaciteter i form av självledarskap, koncentrationsförmåga, motivation och stresstolerans. Arbetsmarknaden har förändrats det senaste seklet och med digitalisering och teknologisering av många yrken värderas praktiska och fysiska färdigheter lägre. Vårt förhållningssätt att just lönearbete är vägen till både produktivitet och lycka spelar också in, då det skapar en norm där människan främst bedöms utifrån hur hon fungerar i det ganska fyrkantiga arbetslivet.

- Intervjua en äldre släkting. Hur var det när hen var ung och gick i skolan? Hur såg man på dem som var "annorlunda" där och då? Vad tänker din släkting om det så kallade diagnosamhället? Redovisa inte själva intervjun, utan skriv en egen reflektion om den som lämnas in – vilka nya perspektiv gav intervjun dig? Vad håller du med om och vad håller du inte med om? Varför?

- Diskutera i grupper eller i helklass utifrån begreppen *acceptans*, *tolerans* och *rättvisa*. Vad innebär det att tolerera andra? Kan man försöka tolerera även det man inte förstår eller kan relatera till? Vad innebär det att acceptera någon som hen är? Kan vi ställa krav på människor att anpassa sig, göra sitt bästa och lära sig nytt/försöka förändras/jobba mot nya mål och samtidigt hävda att vi accepterar alla precis som de är? Vad innebär rättvisa – att vi ställer samma krav på alla människor, eller att vi anpassar olika sammanhang efter varje individs specifika behov? Vem är det som ska avgöra vad som faktiskt är behov och vad en individ, med rätt stöd, kan lära sig och klara av att anpassa sig till?

- Se [klipp 1](#) och diskutera de två olika mammorna i filmen. Varför har de så olika förhållningssätt till Johns svårigheter, tror ni? Hur hade Johns liv blivit om han bott kvar

Klipp 1
Källa: Scanbox Entertainment

Klipp 2
Källa: Scanbox Entertainment

hos sin egen mamma? Vilken betydelse tror ni att stöd från familj och annan omgivning har för hur mycket en individ med till exempel Tourette klarar av? Vilka personliga egenskaper hos John bidrar till att han utvecklas på det sätt han gör?

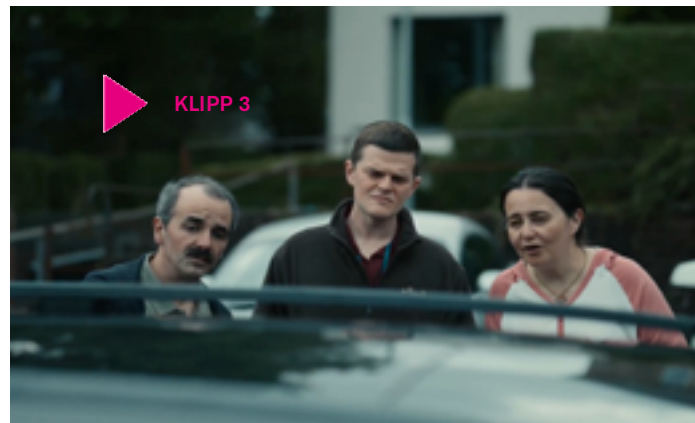
- Diskutera i helklass eller skriv en kort uppsats på temat Normativa livsförlopp. Vilka saker och händelser tar ni för givet att framtiden har med sig? Vilka saker är ni öppna för att de kanske inte blir som ni har tänkt er? Hur tror ni att det är att hamna i situationer som man inte alls hade räknat med och behöva fatta stora livsbeslut utifrån det – till exempel att inte kunna få barn fast man ville, att leva ofrivilligt ensam eller hamna i en relation där man får illa, eller att själv drabbas av en sjukdom som förändrar livet i grunden?

Filmens gestaltning och uttryck

En film förmedlar berättelsen på flera plan, och hur regissör, fotograf, scenograf och andra involverade konstnärer väljer att gestalta olika aspekter av historien påverkar hur vi uppfattar den. I det här fallet bygger filmen på en verklig person och hans berättelse, men det är viktigt att förstå att den är dramatiserad och att både enskilda händelser och val av till exempel [färgsättning](#) och kostym kan skilja sig från den verklighetsförlaga som ligger bakom. Scener kan läggas till och andra centrala saker kan uteslutas, samtidigt som det som skildras förhöjs på olika sätt för att skapa stämning och influera tittaren i hur hen känner och associerar.

- Diskutera filmens tidsaspekter. Vi får årtal vid några tillfällen i filmen. Upplever ni att kläder, möbler och annat förändras i de olika tidsepokerna? Vad vill (bristen på) tidsmarkörer berätta för oss?

- Hur hade det sett ut om filmen hade utspelat sig i Sverige? Vilken typ av arbetsplats hade kommunhuset kunnat vara? Tror ni att svensk polis hade agerat annorlunda i de situationer där John blir gripen? Hur hade en svensk rättegång sett ut?

Klipp 3
Källa: Scanbox Entertainment

- Se [klipp 2](#). Varför ligger detta klipp så tidigt i filmen, som en flashforward – en framåtblick? Vad sätter det för stämning och vilka förväntningar får ni på filmen?

- Se [klipp 3](#). Vilken genre skulle ni rubricera detta klipp som (inte hela filmen, utan det fristående klippet)? Har det inslag av komedi, action eller något annat? Relatera hur klippet skildrar Tourette i relation till det ni lärt er i tidigare övningar, nämligen att det är väldigt ovanligt både med koprolali och att Tourette är så framträdande i vuxen ålder. På vilka sätt visar klippet förhöjning och förstärkning av budskapet filmen vill kommunicera?

- Diskutera hur vi ska förstå iscensatta förhöjningar och förstärkningar i relation till fiktiva filmer som gör anspråk på att vara verklighetsbaserade. Har ni sett andra filmer eller läst böcker som är baserade på verkliga berättelser? På vilka sätt tror ni att ni hade tänkt och känt annorlunda om den här filmen om ni inte vetat att den var baserad på en verklig persons upplevelser? Vad tänker ni om de dokumentära bilderna i slutet av filmen, där den verkliga John är med?

- Se [klipp 4](#). Diskutera vad ni tänker och tycker om skådespelarinsatserna. Vilka andra filmer har ni sett där en skådespelare gör en fin insats i att gestalta en funktionsvariation som hen inte själv har? Illustrera gärna för varandra med klipp från någon film ni sett.

Klipp 4
Källa: Scanbox Entertainment

TIPS PÅ FÖRDJUPNING

Se

The King's Speech, (Tom Hooper, 2010, Storbritannien) Verklighetsbaserat drama om den engelske kungen George VI och hans problem med stamning.

Inside I'm Dancing (Damien O'Donnell, 2004, Storbritannien/Frankrike) Drama om en CP-skadad ung man och hans kamp för att få leva ett självständigt liv.

I rymden finns inga känslor (Andreas Öhman, 2010, Sverige) Dramakomedi om den autistiske 18-åringen Simon. Läs filmens [handledning](#)

Wonder (Stephen Chbosky, 2017, USA) Drama om en 10-årig pojke med missbildat ansikte som ska börja i vanlig skola och behöver möta folks fördomar.

The Peanut Butter Falcon (Tyler Nilson & Michael Schwartz, 2019, USA) Äventyrsfilm om en ung man med Downs syndrom som försöker följa sin dröm att bli brottare.

Läs

Aprilhäxan – Maj-Gull Axelsson, roman om en funktionnedsatt sängbunden kvinna och hennes drömmar om livet, Norstedts, 2002.

Mr Tourette och jag – Pelle Sandstrak, självbiografisk skildring av en man som levde med Tourette i många år utan att veta vad det var, Brombergs, 2024.

Tankar och tvivel – Carin Moberg, en samling med åtta berättelser av människor med tvångssyndrom, Svenska OCD-förbundet, 2017.

Länkar

[5 minuters film](#) där barn med Tourette berättar om hur de upplever sitt tillstånd.

[Längtan efter att vara okej som man är](#), intervju med en kvinna som lever med Tourette och OCD.

[Riksförbundet Attention om olika NPF](#)

[OCD-förbundet om OCD och relaterade tillstånd](#)

[Kortfattad information om Tourettes syndrom på engelska från Göteborgs universitet](#)

[Intervju med autismsforskaren Sven Bölte](#)

[På engelska om Storbritannien](#) (lagom för högstadiet)

Flera texter om [Storbritannien på SO-rummet](#)

PRODUKTIONSUPPGIFTER

Storbritannien, 2025

Regi & manus: Kirk Jones

Producent: Georgia Bayliff, Piers Tempest, Kirk Jones

Foto: James Blann

Musik: Stephen Rennicks

Klippning/redigering: Sam Sneade

I rollerna:

John – Robert Aramayo

Dottie – Maxine Peake

Johns mamma – Shirley Henderson

Tommy – Peter Mullan

Tekniska fakta

Längd: 121 min

Censur: Tillåten från 11 år

Sverigepremiär: 2026-03-27

Distribution: Scanbox Entertainment

Filmen kan också finnas i utbudet hos din mediecentral.

REDAKTION

Text: MK Cornelius

Redaktör: Rebecka Bülow

Svenska Filminstitutet, mars 2026

KONTAKT

filmiskolan@filminstitutet.se

filminstitutet.se/filmpedagogik

Observera

Filminstitutet kan inte garantera att filmen finns i distribution sedan den har slutat visas på ordinarie biografrepertoar.

Här kan ni lära er mer om hur en hittar och bokar film för visningar i lärande sammanhang.

filminstitutet.se/skolbio